

MÁGYAR KÜRIR.

Nr. 36.

Indult Bétsből, Pénteken, Nóvember' 1-sőnapján, 1831.

Lengyel Ország.

Varsóból Oct. 16-kán: A' Varsói tanács tisztjei, az igazgatáshoz tartozó külömbféle Tisztek és az Universitásbeli Professor a' f. h. 15-kán tették le újonnan esküvéseket a' Tsászár és Király hűségére. Ugyan azt tselekedték a' lengyel seregből, mintegy 2600 kissebb nagyobb rangú Tisztek is. Gen. Czyszewski egész Tiszti Karjával, és Módlinnak hajdani Commandans Gróf Ledochowski a' lengyel seregnél szolgált 160 Tisztekkel a' f. h. 15-kán jöttek Varsóba a' nevezett várból. — Azt mondják, hogy Gen. Uminski a' balticum tengerhez tsak ugyan el vergődött, és vagy Frantzia Országba vagy Angliába megyen.

Varsóból Oct. 16 kán. Varsói Herceg és Fő hadivezér Paskievitséppen ma tartott egy pompás katonai-Iszeni tiszteletet, és Sereg mustrálást Szczenliwice és Vola között, azon a' helyen, a' hol a' Varsó ostromlásakor a' legkeményebb ütközet volt. Azt mondják, hogy ez, az Orosz Seregnak a' nevezett helyen véghez vitt lettei és az ott elesett Vitézek emlékezetére rendelt innep volt. — General Wittnek jelentődvén, hogy a' Revolutio idején szolgálatban lévő egészségre ügyelő Tisztek az Utszákon valami olyan jellel külömböztetik magokat másoktól, mint a' millyet a' Tisztek

viselnek; a' Generalis azon jeleknek letételét megparancsolja, azért mert a' Tsászárnak kiadott rendelései között arról semmi emlékezet nintsen. Ugyan ezen nemű Tisztekre nézve, ha külföldiek és a' Revolutio alatt a' lengyel seregnél szolgáltak, az rendeltetik: hogy útlevelek általvevése végett jelentsék magokat tulajdon nemzetek' Consuljainál. — Varsóban Cholera ugyan nints, de hideglelésben egy hét óta igen sokan szenvednek. Ciechanowból (a' Plocki Vajdaságban) írják, hogy a' Cholera, melly azon a' vidéken már egészen megszűnt; ismét kiütött, 's mind itt mind a' szomszéd helységekben nagyon dühösködik.

Frantzia Ország.

A' Követek Kamarájának Oct. 15-kén tartott Ülésében Legat Ur azt kívánta, hogy az Ország gyűléseken a' Gyarmatolknak is legyenek Képviseleők. Montalivet Ur pedig a' Püspökök és Érsekek candidálását ajánlotta. Melly ajánlásnak Dupin Ur, a' Vallás Intéresséjéből, mellynek t. i. a' Politikával nem kell öszveelegyedni, ellene mondott.

A' Pairek Kamarájának Oct. 14-ki Ülésében az úgy nevezett 100 napok *)

*) Ez alatt értjük, azon 100 napokat (cent-jours) mellyek 1815-dik esztendő Martius

alatt osztogatott rangokat illető törvény ajánlás vitatódott. Hertzeg Broglie az Uralkodások törvényes volta mutogatása közben, némelly metaphysical Theoriáknál fogva azt állította, hogy a' mostani Igazgatószerk tökéletesen törvényes, a' Napoleonné pedig átalán fogva törvénytelen volt. Ha — úgymond — a' 100 napok alatt osztogatott rangokat elesmernék, azt mondanák a' Logicusok, hogy Frantzia Ország Thronusának törvényes Birtokosa nem más, mint II-dik Napoleon. Mellyre nézve a' törvényajánlást vissza vetve, írjon fel a' Kamara a' Királyhoz, hogy az, a' szóban forgó Tisztekkel bánjon úgy, a' mint neki tetszik. Igy gondolkozik Marschall Soult is. —

Az Oct. 15-ki Ülésben Simeon Ur azt állítja: hogy a' XVIII Lajos Thronusa törvényesebb volt mint a' Napoleonné. Egyébaránt, hogy a' 100 napok alatt osztogatott rangok megállhattak volna e' vagy nem, azt a' háború kimenetele döntötte volna el. Azelőttünk lévő Törvény ajánlás tehát szükségtelen és a' constitutióval ellenkezik. De cazes Ur azt tartja, hogy az most nem kérdés, ha törvényesen elesmert volt e' a' 100 napi Uralkodás, vagy nem? elég hozzá, hogy az törvényes (legal) volt. Broglie Ur annak Legalitását nem tagadja, tehát rangokat is osztogathatott. — A' törvény ajánlás a' Király Praerogativáinak ellenek nem lévén, az, a' beszélő értelme szerint elfogadtathatik. — Marsall Jourdan haszontalanság-

20-dik napja, — mikor Napoleon másodsor hágott a' Thronusra, — és a' nevezett esztendő Junius 28-dik napja, mikor az Uralkodás ismét a' XVIII Lajos kezébe ment — közt estek. Az ezen időre eső rendelések közül a' Király egyet sem fogadott el.

nak tartja, a' fennforgó kérdés fejtegetése közben a' Napóleon gyalázását, valamint annak vitatását is, ha valjon az azután következő Igazgatószerkek törvényesek voltak e' vagy nem? Ó részéről abban a' vélekedésben van, hogy Napoleonnak, az említett 100 napok alatt volt jussa rangokat osztogatni. A' törvényajánlás 45 voksal, 40 ellen tsak ugyan elfogadódott. — Vendeében a' nyughatatlankodók egy tsapatban többé nem 20—30-an, hanem 100-ként járnak fel's alá. Vannesben egy néhány 100 zenebonás ember ezen kiáltások közt ment egy régi kaszányára: „Éljen X-dik Károly! Le Lajos Fileppel!

N a g y B r i t a n n i a.

Az Alsó ház Üléseiben leginkább a' nép mostani magaviseletéről van szó. Hardinge Ur mind a' Törvényvel, mind a' Constitutióval ellenkezőnek találja, hogy mikor a' nép kéréssel akar a' Király elébe járúlni, annak palotájára úgy megy, mintha azt ostromolni akarná. Ha, úgymond, a' kérésnek ezt a' módját meg engedjük, ebből nagy rendtelenségek fognak származni. Hardinge és Russell Urak, azt sem tudják a' személy és gondolkozásbeli szabadsággal megegyeztetni, hogy a' nép, a' Reformibill ellen lévő Lordok Személyét, (mint a' többek közt Londonderryt), annak Vagyonát, s lakóhelyét, (mint a' Hertzeg Wellingtonét, a' kinek pedig az, hajdani érdemeiért sokkal tartozik) olly vakmerően támadja meg. Egyébaránt Russell Ur reményli, hogy a' két Ház, az Ujítást illető kérdésben nem sokára egyet fog érteni.

Midőn a' Felső Háznak Oct. 6-diki Ülésében, az vitatódtnék, hogy felolvassassék e' a' Bill másodsor vagy ne? Gróf Falmouth a' többek között így be-

szélt: „Ha valaki országunkat Republicává akarja változtatni, kérem ne titkolja el szándékát. Vagy ha valakinek azon rendtelenségek, mellyek Polgárialkötmányunk legfőbb vonásait teszik, nem tetszenek; mondja ki azt szabadon és bátran az egész világ előtt! Hiszen Amerikában is Republicai az igazgatás formája, még pedig szinte egy idős a' nemes Gróf (Grey) politicalai életével. Igen is, a' mi Monarchiánk, ha annak származását az 1688-diki Revolutióra tesszük, majd 3 annyi idejű. No tessék ezen két dolgok közzül választani, de azon vakmerő állítás nélkül, hogy az előttünk lévő Billel a' Király, a' Lordok és a' közönségek megállhatnak. A' Választás közben arról se felejtkezzenek el az Urak, hogy az Amerikai Constitutionak is meg van a' maga rendtelensége, mert lehetetlen valami fontos rendszabást ajánlani, a' nélkül, hogy arra a' Congressusnak 2/3 része reá ne voksoljon; az elfogadásra mindazáltal öszveséggel a' Szövetséges Státusok voksainak 3/4 szükséges. Ezen tiszta Democratiában tehát láthatunk példát azon Principiumra, mellyre mi szert akarunk tenni. Az Amerikaiak ugyan feljebb bethűlik a' Republicát azon Monarchiánál, melly alatt el voltak nyomva; de mégis helyes dolognak tartják, magokat valami nagy és hirtelen való változástól minden esetben mególtalmazni, — 's abban igen okosan teslekesznek. — Ekkor a' Lord állításának megmutatása felolvas egy tzirkelyt azon Ejszak-Amerikai kéro levélből, mellyben a' szerző magát az Anglus Parlament reformatiója ellen nyilatkoztatja ki; a' jussoktól elesett Mező városokat, a' Polgári-alkötmány áruháza inak tartja, (vagy olyanoknak, mellyek által a' Constitutio el van árúlva, el van veszve, le, van rontva),

és azt állítja, hogy az ilyen Principium szerént vége a' Felső Háznak is. Egyébaránt, haszinte itt vagy amott pártján van is a' nép a' Reform-billnek, annak oka azon ígéret, mellynel fogva abban a' hiszemben van, hogy a' Bill következésében a' kenyér oltsóbb lesz, a' szántóföldek a' 10-ed alól fel fognak szabadíttatni; mind a' mellett sem volt szembetűnő a' Grófságok Követjei voksának a' bill pártján lévő száma. Beszédét a' Lord azon intéssel rekesztibe, hogy a' Bill másodszeri felolvasására leendő voksolással a' Constitutio leromlását nem kellene siettetni. — Lord Roseberry azt tartja, hogy a' Bill vissza vetéséből a' népezt fogja kihúzni, hogy a' Felső Ház ötöt (népet) felsem veszi, és hogy ő attól magára nézve semmi jót nem várhat, a' melly vélekedésnek, mind a' Háza, mind az Országra nézve veszedelmes következei lehetnek. — Gróf Carnarvon a' következő két okból ellenzi a' Reform-bill másodszeri felolvasását, 1-ször hogy az által hirtelen való és nagy változás, olyan változás következne nevezetesen az Országra, melly azt Democratiává változtatná. Ezt, — úgy mond, — felette szükség a' Lordoknak gondolóra venni, annyival inkább, mivel a' felsőbb esztendőekben sok szomorú példát szemlélhettek Európában az e'féle Igazgatószekéken való változtatásoknak. A' Frantzia Republikákból nevezetesen egész tutzeteket láthattak; ott voltak az alpesen innen, és túllévő egy szóval mindenféle republikák, — mind ezek pedig a' mai jó kedvnek szüleményei, 's a' hólnapi búsulásnak pedig áldozatai valának. 2-szor és kiváltképpen azért, mivel még eddig egyetlen egy okot sem hallott, melly annak (Billnek) az Országra háruló practikai hasznát így akarnák megmutatni. Különös do-

log; — úgymond a' Gróf — (Carnarvon) hogy a' Ministerium tulajdon planumának practica erejéről a' Háznak semmi felvilágosítást nem ad, még is az Oppositiótól ezt kívánja, hogy az, ha az övék nem tetszik, terjeszsen elő másikat. Az is igen viszsztatetsző dolog, midőn a' Ministerek azt akarják, hogy a' Ház' minden tagjának zsebjében egy egy új Constitutió legyen. Úgy gondolom, hogy nem fogok az Uraknak terhére lenni, ha ezen kívánság képtelen voltának megmutatására egy hasonlatosságot hozok elő. Tegyük fel, hogy az velem által ellenben ülő nemes barátom magának új szakátsot fogadván, annak érdemei megítélése végett néhány barátait ebédre hívta volna. Ha ezen barátok, ebéd után vélekedések felől megkérdeztetvén, azt mondanák: „minthogy az Ur tőlünk, vélekedésünknek nyílt szívvel való kijelentését kívánja, tehát mi azt valljuk, hogy egy kis lepényt kivéven, az Ur asztalán lévő ételek közzül egyetlen egyből sem ehattünk,“ nem állana el szemek szájok az Uraknak, ha az én nemes barátom így viszonzozna „egy étel sem tetszett az Uraknak, no menjenek hát az én konyhámba, és főzzenek nekem más ételt? (nevetés) Ugyan bizony nem ezt a' feleletet adnák e' az Urak: „ha tsak ugyan kötelességünké teszi ezt az Ur, kerjük, ne sajnálja nekünk konyháját egészen által adni, 's engedje meg, hogy mi tulajdon fazekainkban főzhessünk és tulajdon nyársainkon süthessük, és ha ételeinket az Urnak, nem ínye szerént készítettük, tsak akkor van az Urnak jussa, és nem eléhb, ügyetlenségünk-ről és elmésségünk híjánosságáról panaszkodni, (nagy tetszés az Oppositión, és nevetés a' ministerek padján). Azt mondá egy nemes Lord a' másik oldalról Uraságtoknak, hogy a' rendszabás

talán nagyon is hosszú egyszeri megvitatásra. Az igen könnyen meg lehet, de azon tsudálkozom, hogy az is eszébe nem jutott a' nemes Lordnak, hogy talán nagyon is hosszú egy billnek. Igaz, hogy az tuzetenként adja a' materiát és hogy annak sok Clausulái fontosabbak mint némelly Bill. Azért is méltán lehet ellene vetni, hogy az egészen új Constitutiót formál, pedig Constitutiót tsinálni bill által, éppen nem módi. — Lord Plunkett azt kérdi: Hiszik e' Uraságtok, hogy az Alsó Ház, az Urak ítélettételétől indítatva megfogja változtatni a' magójét? Ha ez meg lesz, az Urak pedig a' Billt viszzszavetik, oly szorosán öszve fogják az Urak a' Parlament két házainak kerekeit akasztatni, hogy a' máchinának tovább egy pillantatig is lehetetlen lesz mozogni. Úgy gondolom, hogy kevesen vagnak az Urak közzül abban az értelemben, a' mit egy nemes Lord kijelentetett; „hogy t. i. ő a' nélkül, hogy a' következőre nézne, behúnyt szemmel akarja a' Billt viszzsza vetni,“ és tekintenek annak viszzszavetéséből az egész Ország-ra háruló következőkre. — Azt is kérdi továbbá a' Lord, hogy midőn a' Bill az Uraknak, a' Constitutiótól vett jussaikat mind épségben hagyta, mi keresetek van azon Uraságtoknak? Ha az Alsó ház, vagy a' Thronusnak, vagy az Uraságtok hazának valami jussát megtámadná, igen is, ebben az esetben köteleztetnék az Urak magokat annak minden módon ellene szegezni. De valyon illendő dolog e' az, hogy ez a' Ház, tsak azon juss megálapításáért akaszt öszve az Alsóházzal, hogy a' nép képviselése egy részére felvigyázhasson. — „Ugy bánj másokkal, mint a' karod, hogy mások veled bánjanak“ egyszerű és felséges mondás. Ha a' Felsőház a' maga tulajdon dolgaiban

való változtatás szükségessé váltát általánosan, az Alsó házhoz e' végre valami Parlamenti-actákat küldene, mit gondolnak Uraságtok? úgy e', ha ezen Actákat az Alsó ház vissza vetné, vagy pedig ezt egészen más formába öltöztetné, azt mondanák, hogy az, az Urakkal illetlenül bánt. Eppen az az eset az, mellyről most Uraságtok tanácsot tartanak.

Londonból érkezett legújabb tudósítások szerint a' Parlament 20 Octoberben szakasztott félben, 's Ülései a' f. esztendő Nov. 22-kén fognak ismét elkezdődni.

Belga Ország.

A' belga *Moniteur* (melly Bétsbe rendkívül való alkalmatossággal érkezett) Oct. 21-kén jelenti: hogy a' külső Minister Meulenaere Ur a' belga Kóvetek Kamarájával Oct. 20-dikán közölte azon Oct. 15-kén költ törvényes írásokat, mellyek a' Londoni Conferentziának, a' Hollandia és Belgium közt lévő egyenlenségek' elhatározva megállapított eligazítását foglalják magokba. Az a' Tractatus, mellyet a' Conferentzia ezen dologban készített 24 tikkelyekből áll. Ezeket a' Conferentia, Belgiumnak Londonban lévő, meghatalmazott Kóvetéhez Weyer Urhoz két mellékírással küldötte el, mellyek között az az Egyikben Weyer Urat az említett tikkelyek alá írására, a' következő jegyzésekkel hívja meg. 1 ször hogy ezek azok a' tikkelyek, melyek úgy nézöhetnek, mint a' Belga Igazgatóságok és az Öt Hatalmasságok közt annak rendszerént kötött tökéletes erejű és értékű egyezések. 2-or, hogy ezeknek végrehajtása az öt hatalmasságok általa alatt fog lenni. 3-or Ezeknek, mind a' két résztől el fogadódván, rendelte-

tések az: hogy a' Belgium és Hollandia közt lévő azon közvetlen Tractatus közzé szorúl szóra beiktattassanak, melly a' békességre és barátságra nézve a' két Országok és azoknak Fejedelmei között fenn állandó forma szerént való ígéreteket (Stipulatio) fog magába foglalni. 4-szer Hogy ezt a' Londoni Conferentzia felvívázása alatt aláírt Tractatust az öt hatalmasságok törvényesen fogják oltalmazni. 5-ör Hogy a' kérdésben lévő tikkelyek egy Egeszet fognak formálni, és azokat külön szakasztani nem lehet. 6 szor az öt hatalmasságoknak közül akarattúl megállapított végző és visszahúzzhatatlan határozások, hogy a' mondott Tikkelyeknek az ellenkező felektől lejendő tellyes és tökéletes elfogadását, abban az esetben, ha azok vissza vettelnének, azoknál magok fogják kieszközölni. — A' másikban pedig, azt nyilatkoztatja ki a' Conferentia, hogy mivel ő a' jelen lévő tikkelyeknek Hollandiával, — még abban az esetben is, ha az először azt visszazavetné — való elfogadtatásának kieszközölését magára válalta; és mivel meg van a' felöl győzöttetve, hogy ezek az illendőség alapjára épült tikkelyek Belgiumnak mind azon hasznait, mellyeket az törvényesen kívánhat, magokban foglalják; erősen elhatározta magában, hogy magát a' háborúságok megújításának minden töle kitelhető módon ellene fogja szegezni, úgy mint a' melly éppen tzélnelkül való; a' két Országra nézve nagy szerentsétlenségek forrása 's a' melly Európát, a' mit az öt hatalmasságoknak elhárítani első kötelességek, könnyen közönséges háborúba keverhetné. Minthogy pedig a' Conferentiát ezen álhatalos elhatározásra leginkább a' Belgium jövendőbeli sorsa 's jelen lévő nem igen jó állapotja indította, annyival nagyobb jussok van az öt hatalmasságok-

goknak arra, hogy minden hatalmokban lévő módot elővegyenek annak végbevételére, hogy Belgium a' nevezett tziikkelyekben ha talán várakozáson kívül azt nem akarná is, megegyezzen.

O r o s z O r s z á g.

A' Pétervári Ujság jelenti: Podoliában az Uschitzai nemesek Hadnagyja, egy Stempowski nevű Földes Úr, egy néhány katonákat fegyverkeztetett fel, 's velekegyütt elindult olly tzeállal, hogy az Országban ismét rendetlenséget szerezzen. Ezért az említett Stempowskít a' haditanáts halálra ítélte, — melly ítéletét a' Tsászár így változtata el, hogy a' hűnös nemességétől 's jószágaitól megfosztatván, a' várakban való dolgozásra büntetessék.

B é t s.

Béts belső és külső városaiban Oct. 27-kén déltől fogva cholérában:

Oct. 28-kán délig megbetegedtek 54-en, kigyógy. 21-en, meghalt. 24-en.

Oct. 29-kén délig megbet. 46-an, kigyógy. 35-en, meghal. 38-an.

Oct. 30-kán délig megbet. 56-an, kigyógy. 17-en, meghalt. 24-en.

E' szerint Sept. 14-ke óta eddig, megbetegedtek 3190-en, kigyógyultak 1406, meghaltak 1527-en, és betegek még 357-en.

M a g y a r O r s z á g.

Budán kiadatott hivatalos tudósítások szerint Jun. 13-kától Oct. 25-keig 86 Törvényhatóságokba terjedt ki a' gyanus cholera pusztítása, ide számolván Trentsin Sz. K. városát is, melyet most későbbben lepett meg. A' cho-

lérában szenvedett Helyek száma eddig 3511, 's ezekben 395252 személyre ragadott el az epeveszély, kik közül 181,152-ten kigyógyultak; 171,571-en meghaltak, és 40,429-en még orvoslás alatt voltak. Az ólta egészen megszűnt a' nyavalya, ezen tudósítások szerint, 1222 Helyeken; újonnan kiűtött pedig 160 Helyen. — A' Sz. Kir. városok közül, mellyekben az epeveszély megszűnt, az Oct. 25-diki tudósításban ezek említetnek: Szeged (megszűnt. Aug. 26). Kassa (Sept. 8). Bártfa (Sept. 15.). Eperies (Sept. 15). Ujvidék (Sept. 18). Debreczen (Sept. 15). Győr (Sept. 21). Mór (Sept. 21). Esztergom (Sept. 22). Buda (Sept. 24). Kis Szeben (Sept. 24). Lötse (Sept. 24). Bazing (Sept. 28). Sz. György (Sept. 28). Komárom (Sept. 30). Eszék (Sept. 30). Pest (Oct. 6). Temesvár (Oct. 6-kán.“

Posonban több napok óta sokkal alább hagyott az epeveszély dühösségében és pusztításában, úgy hogy

Oct. 25-kán már csak 8-an betegedtek meg, 5-ten kigyógyultak, és csak 2-ten haltak meg.

Oct. 24-kén megbetegültek 3-an, kigyógyultak 6-tan, meghalt 1.

Oct. 25-kén senki sem betegült meg; meggyógyult a' régiebbek közül 3, és senki sem halt meg.

Általában Posonban Sept. 9-ke óta Oct. 26-kaig, a' megbetegültek száma 1052-re ment; a' kigyógyultaké 847-re; a' meghaltaké 182-re, és orvoslás alatt 25-an maradtak.

Sopronban is mutogatta magát egynehány hét óta valamely hánytatóvérhas nyavalya. Jól lehet ez a' betegség nem annyira veszedelmes és jelenségei gyengébb erejűek, úgy hogy minden itteni Orvosok állítása szerint a'

napkeleti cholerához hem is hasonlít-
hatók: mindazáltal a' Ns Sz. K. Város
Felsősege minden szükséges rendelése-
ket megtett, hogy a' nyavalya elnyo-
mattassék [s tovább ne terjedjen. A'
minthogy Oct. 14-keig 143 megbetegül-
tek közül tsak 45-ten haltak meg, 61-
gyen meggyógyultak, és 57-ten még or-
voslás alatt voltak.

Károlyfejérvárról Octóber 14-dik.
napján. 1851.

Midőn a' nagyobb Magyar Hazá-
ban a' szükség és szorongattatás idejé-
ben mívelt nagylelkű Tetteknek hosz-
szú lajstromát az Ujság-levelekből majd
minden posta nap' vigasztalódva olvas-
nók; el nem halgathatjuk annak köz-
hírré tételeét, a' mit ezen testvér Hazá-
ban Nagy Méltóságú Tusnádi Kováts
Miklós Ur Erdélyi Püspökünk Ő Excel-
lentiája szokott Kegyessége 's Nagylel-
kűsége szerént azon jobbjáyaival tse-
lekedett, kiket a' Hazánkba is béütött,
de hálá az Egeknek! magát szelídebb-
nek mutatta mirígyes nyavalya a' mezei
takarodásnak éppen legszorgatóbb idő-
pontjában meglátogatott vala. Tudniil-
lik Kolosvárra Ő Excellentiájához a'
Kegyelmes Fő-Pásztorhoz hatván annak
híre, hogy Nemes Alsó-Fejér Várme-
gyében eső némelly faluiban a' ragadós
betegség pusztítani kezdett, 's embe-
rei az elzárás, és eleség fogyta miatt
szükséget szenvednek, onnan Uradalmi
Tisztségéhez olly Atyai Rendelést bo-
tsátott, hogy a' szükölködőknek kenyér
és hús elegendő mennyiségben ingyen
szolgáltassék, az oda rendelt Chirur-
gusoknak és felvígyázóknak napi pén-
zek, 's az orvosi szereknek ára az Ő
Excellentiája tulajdon pénz tárából lá-
fizetessék, melly kegyes Rendelés tel-
lyesítettvén, a' többi vígyázatok mel-
lett főképp ennek tulajdonithatni azt,

hogy a' járvány epemirígy az ápolgat-
tatott helységekben Isten' jóvoltából már
tökéletesen meg is szűnt, 's a' szoron-
gattattak' keblei Atyáskodó Kegyelmes
Urolknak hálájára szabadon emelked-
nek. — De e' mellett Ő Excellentiá-
jának Kegyelmes Püspökünknek lelkes
szeretete a' melly mértékben alattvalói-
nak testi segedelmezésekré munkás va-
la, éppen olly Fő-Pásztori Gondosság-
gal áradt ki az egész Megyének lelki
szükségeire nézve: Még meszsze vala
tőlünk a' fenyegető veszély midőn Ke-
gyelmes Püspökünk azt rendelé, hogy
minden egyházi szolgálat' végével Őt Mi
Atyánkot, 's annyi Angyali Idvezletet
imádkoznánk a' közelgető gonosznel-
távoztatásáért; minckutánna pedig az
epemirígy felénk közelebb hatott volna,
Fő-Pásztori Buzgóságát kellőzteté, del-
utáni ájtatosságra felszöllítván minden
híveit, hogy az Oltári Szentség előtt
leborulva kérének a' Jésum' Neve által az
Isteni segedelmet, 's a' veszélytől való
szabadulást. Melly buzgó Keresztényi
fohászkodásainkhoz járulván a' Kor-
mányszéki bölts Rendszabások pontos
tellyesítése; már tsak nem megszünve
és elenyészve látjuk azon uralkodó és
pusztító döngnyavalyát; mellynek eltá-
voztatására lelki erősség, Istenben való
tsüggedhetetlen bizodalom, és mérték-
letes élet rendszer legfogatosabbak
szoktak lenni. —

K. Fejérvár Oct. 14-kén 1851.

Ma tartá Nagy Méltóságú Tusnádi
Kováts Miklós Püspökünk Ő Excel-
lentiája Hertzeg Rudnai Sándor,
Ersek, Primás, és Cardinális Ő Eminen-
tiájáért a' halottas Isteni-szolgálatot azon
Székes Templomban, mellynek mint
Püspöke, valóban elfelejthetetlen Nagy
Püspöke Ő Eminentziája, az elhunyt
nagy-Férjfi Hazánkat díszesítette, Szent
Religionkat magosra emelte. Tsendes

szomorúsággal ájtatoskodott ezen Isteni-szolgálaton a' Kegyelmes Fő Pásztor mellett a' Tekéntetes Károlyfejérvári Káptalan 's a' többi jelenlévő Papság, 's elmélkedni látszott azon nagy veszteségen, melly boldogult Ő Eminentziájának halálával az Erdélyi nagy Megyét érte, 's valójában ha méltán szomorkodik Magyar Ország Rudnainak halálán, van Erdélynek is a' mit ezen szomorú esetben szívére vegyen. Három esztendeig folytatott Erdélyi Püspöksége Ő Eminentziájának olly Tettekkel jellekedik, mellyek annak emlékezetét köztünk elfelejthetlenséggel bélyegezik. Ő Eminentziája volt az, ki ezen Nagy-Fejedelemség minden széleire kiterjedt Megyét három esztendő alatt fáradhatatlan buzgósággal mint Fő-Pásztor eljárta, 's Püspöki Szent Hivatalának még ma is érezhető nyomdokit itt hagyta. Ő volt az, ki ezen Fő-Pásztori munkásságának sikerét bölts Rendszabásaival, bőkezű adakozásával, Apostoli Buzgóságával 's nagyobb Méltóságában Pártfogásával maradandóvá tette. Ő volt az, ki a' Katholikus Clerus díszét e' Hazában ritka fényre emelte, 's ki a' Papi nevendékék' számát szaporítván azok' tartását a' szűk esztendőkben nevezetes Summákkal segítette. Néki köszönjük a' Szerzetesek' neveltetésére felállított Intézetet, melly ma is szépen virágozik, 's mellynek gyümölteit a' tudományokkal és erköltsőkkel egyaránt díszeskedő Szent Ferentz Fijaiban örömmel látjuk. Néki hálálja a' Károly Fejérvári Káptalan díszes és tiszteleteszímérét, a' Felsőleges Austriai Császárság és Magyar Országai Király Kegyelmességéből ajándékozott Keresztet. 'S hát mi-

kor a' drágaság', és éhség idejében szűkölködtek alattvalói, ki adott azoknak ételmet és segedelmet, hanem az elhunyt Erdélyi Püspök, a' nagy emlékezetű Rudnay Ő Eminentziája? Őtet siratják Hazánkban a' sok szegények, kiknek Attyok voltak, 's kiken önn maga megszűkítésével is segített. Igazán mondatott Ő Eminentziájáról az Ujság levelekben, hogy kész lett volna, mint Szent Márton Püspök a' mezítelen szegényt köpönyegének felével bétakarni; mert volt Ő itt Erdélyben ollyan állapotban, midőn házi Cassájában egynéhány forintnál több nem lévén a' kérelmes szegénynek ezeket is általadta, házi Papjának azt mondván: „Ad az Isten, a' holnapról nints miért gondoskodnunk.“ Mint Magyar Ország Primássa sem tudott Ő Eminentziája szeretett Erdélyéről elfelejkezni, sőt ezt különösen pártolta és védette mint szemefényét (ut pupillam oculi) onnan is le árasztotta az itten lévő szűkölködőkre Jótévő ajándékait, onnan is küldettek ide havi-pénzek és segedelem Summák. De ki volna képes Ő Eminentziájának nagy Tetteit elősorolni? tsak az, ki az utánna bánkodók szíveiben láthatná az Elhunytak kitörölhetetlen szavakkal bévéselt emlékeit. — Áldás az Ő poraira!! A' mi itt a' Székes Templomban ma a' boldogult Kárdinális Primás nyugodalmáért Ő Excellentiája Kegyelmes Püspökünk által végbe vitett, Fő Pásztori Rendelésnél fogva meg fog történni Erdélynek minden Katholika Szent Egyházaiban: Az örök Nyugodalom, 's az elenyészhetetlen Fényesség kérettetni Rudnainak Nagy Lelkére!!

Szerkesztető és Kiadó Márton Jós ef, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomatató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)